

Βρυξέλλες, 18.10.2017
COM(2017) 608 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

**Ενδέκατη έκθεση προόδου προς μια αποτελεσματική και πραγματική Ένωση
Ασφάλειας**

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα είναι η ενδέκατη μηνιαία έκθεση για την πρόοδο που έχει σημειωθεί ως προς την οικοδόμηση μιας αποτελεσματικής και πραγματικής Ένωσης Ασφάλειας, και καλύπτει τις εξελίξεις σε δύο βασικούς πυλώνες: στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του οργανωμένου εγκλήματος, καθώς και των μέσων που τα στηρίζουν· και στην ενίσχυση της άμυνάς μας και την οικοδόμηση ανθεκτικότητας έναντι αυτών των απειλών.

Στην ομιλία για την κατάσταση της Ένωσης¹, ο Πρόεδρος Γιούνκερ υπογράμμισε ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να είναι ισχυρότερη στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας, βασιζόμενη στην πραγματική πρόοδο που επιτεύχθηκε κατά την τελευταία τριετία. Όπως ανακοινώθηκε στην επιστολή προθέσεων² προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Προεδρία του Συμβουλίου και στον συνοδευτικό Χάρτη Πορείας για μια πιο ισχυρή, πιο ενωμένη και πιο δημοκρατική Ένωση, στην παρούσα έκθεση η Επιτροπή παρουσιάζει μια **δέσμη αντιτρομοκρατικών μέτρων** που θα πρέπει να υλοποιηθούν τους επόμενους δεκαέξι μήνες. Αυτά τα επιχειρησιακά μέτρα θα βοηθήσουν τα κράτη μέλη να αντιμετωπίσουν σοβαρές αδυναμίες που κατέδειξαν οι πρόσφατες τρομοκρατικές επιθέσεις και θα συνεισφέρουν ουσιαστικά στην ενίσχυση της ασφάλειας. Αυτό θα συμβάλει στην ολοκλήρωση μιας Ένωσης Ασφάλειας όπου οι τρομοκράτες δεν θα μπορούν πλέον να εκμεταλλεύονται τα κενά για να διαπράττουν φρικαλεότητες. Πέραν αυτών των πρακτικών μέτρων με βραχυπρόθεσμο ορίζοντα, η Επιτροπή εργάζεται προς την κατεύθυνση μιας μελλοντικής ευρωπαϊκής μονάδας πληροφοριών, όπως ανακοινώθηκε από τον Πρόεδρο Γιούνκερ, στο πλαίσιο του οράματός του για την Ευρωπαϊκή Ένωση έως το 2025.

Η αντιτρομοκρατική δέσμη μέτρων περιλαμβάνει:

- μέτρα για την υποστήριξη των κρατών μελών για την **προστασία των δημόσιων χώρων** (κεφάλαιο II), συμπεριλαμβανομένων ενός σχεδίου δράσης για τη στήριξη της προστασίας των δημόσιων χώρων και ενός σχεδίου δράσης για την ενίσχυση της ετοιμότητας έναντι χημικών, βιολογικών, ραδιολογικών και πυρηνικών κινδύνων για την ασφάλεια·
- δράσεις για να **αποκοπεί η πρόσβαση στα μέσα που χρησιμοποιούν οι τρομοκράτες** για να προετοιμάζουν και να πραγματοποιούν επιθέσεις, όπως οι **επικίνδυνες ουσίες** ή η **χρηματοδότηση της τρομοκρατίας** (κεφάλαιο III), συμπεριλαμβανομένης σύστασης σχετικά με άμεσα μέτρα για την πρόληψη της παράνομης χρήσης πρόδρομων ουσιών εκρηκτικών υλών, καθώς και μέτρα για τη στήριξη των αρχών επιβολής του νόμου και των δικαστικών αρχών όταν διαπιστώνουν τη **χρήση κρυπτογράφησης** σε ποινικές έρευνες·
- τα επόμενα βήματα για την **αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης** (κεφάλαιο IV)·
- τα επόμενα βήματα για την ενίσχυση της **εξωτερικής διάστασης** της καταπολέμησης της τρομοκρατίας (κεφάλαιο V), συμπεριλαμβανομένων προτάσεων αποφάσεων του Συμβουλίου για τη σύναψη, εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης και του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου για την πρόληψη της τρομοκρατίας, καθώς και σύστασης προς το Συμβούλιο για την έγκριση της έναρξης διαπραγματεύσεων για μια αναθεωρημένη συμφωνία με τον Καναδά σχετικά με τις καταστάσεις με τα ονόματα επιβατών.

¹ http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-17-3165_el.htm.

² https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/letter-of-intent-2017_el.pdf.

II. ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

I. *Ενισχυμένη προστασία των δημόσιων χώρων*

Στην προπαγάνδα που κάνουν και στους στόχους που επιλέγουν, το επίκεντρο της προσοχής των τρομοκρατών μετατοπίζεται προς τους δημόσιους χώρους, όπως ζώνες κυκλοφορίας πεζών, τουριστικές τοποθεσίες, συγκοινωνιακοί κόμβοι, εμπορικά κέντρα, αίθουσες συναυλιών και πλατείες, όπως συνέβη στις επιθέσεις που πραγματοποιήθηκαν, για παράδειγμα, στη Βαρκελώνη, το Βερολίνο, τις Βρυξέλλες, το Λονδίνο, το Μάντσεστερ, τη Νίκαια, το Παρίσι και τη Στοκχόλμη. Το κοινό χαρακτηριστικό όλων αυτών των «ευάλωτων στόχων» είναι ότι είναι ανοικτοί και δημόσιοι, καθώς και η συγκέντρωση μεγάλου πλήθους σε αυτούς, γεγονός που τους καθιστά εγγενώς εκτεθειμένους.

Μπορούμε να κάνουμε περισσότερα για τη μείωση των τρωτών σημείων των χώρων αυτών, για τον εντοπισμό των απειλών σε πιο πρώιμο στάδιο, και για την αύξηση της ανθεκτικότητας. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η Επιτροπή, μέσω **σχεδίου δράσης για τη στήριξη της προστασίας των δημόσιων χώρων**³ το οποίο υποβάλλεται από κοινού με την παρούσα έκθεση, προσδιόρισε μέτρα για την υποστήριξη των προσπαθειών των κρατών μελών σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο να ενισχύσουν την υλική προστασία κατά των τρομοκρατικών απειλών. Μολονότι δεν μπορεί ποτέ να υπάρχει «μηδενικός κίνδυνος», το σχέδιο δράσης έχει σκοπό να στηρίξει τα κράτη μέλη κατά τον εντοπισμό κινδύνων, τη μείωση της ευπάθειας των δημόσιων χώρων, την άμβλυση των συνεπειών των τρομοκρατικών επιθέσεων και τη βελτίωση της συνεργασίας.

Η στήριξη που μπορεί να παράσχει η ΕΕ για την προστασία των δημόσιων χώρων είναι διττή. Πρώτον, μπορεί να διευκολύνει την **ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών σε διασυνοριακό επίπεδο, μεταξύ άλλων προσφέροντας χρηματοδότηση**. Στην προσπάθεια αυτή περιλαμβάνονται, για παράδειγμα, μέτρα για την προώθηση και τη στήριξη της ανάπτυξης καινοτόμων και όχι ιδιαίτερα εμφανών φραγμών χωρίς αλλαγή του ανοικτού χαρακτήρα των δημόσιων χώρων («προστασία μέσω του σχεδιασμού»). Για την οικονομική στήριξη των μέτρων του σχεδίου δράσης, η Επιτροπή δημοσίευσε σήμερα πρόσκληση υποβολής προτάσεων μέσω του Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας– Αστυνομία για συνολικό ποσό ύψους 18,5 εκατ. EUR. Αυτή η βραχυπρόθεσμη χρηματοδότηση θα συμπληρωθεί το 2018 με χρηματοδότηση στο πλαίσιο των Αστικών Καινοτόμων Δράσεων ως τμήμα του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης, όπου η ασφάλεια θα αποτελέσει βασικό θέμα και για την οποία η συνολική χρηματοδότηση θα ανέλθει στα 100 εκατ. EUR. Στις 15 Σεπτεμβρίου 2017 δρομολογήθηκε δημόσια διαβούλευση για να συγκεντρωθούν ιδέες από τις πόλεις για καινοτόμες λύσεις όσον αφορά την ασφάλεια. Η διαβούλευση αυτή θα βοηθήσει την Επιτροπή στη διατύπωση των μελλοντικών προσκλήσεων υποβολής προτάσεων σε αυτόν τον τομέα.

Δεύτερον, η ΕΕ μπορεί να προωθήσει τη **συνεργασία με ένα ευρύ φάσμα ενδιαφερομένων**, πράγμα που θεωρείται καίριας σημασίας για την ενίσχυση της προστασίας των δημοσίων χώρων. Η ανταλλαγή εμπειριών και η από κοινού αξιοποίηση των πόρων θα πρέπει να διαρθρωθούν καλύτερα. Η Επιτροπή θα συγκροτήσει ένα φόρουμ για να αναπτύξει συνεργασία με ιδιωτικούς φορείς, όπως διοργανωτές συναυλιών, εμπορικά κέντρα, γήπεδα,

³ COM(2017) 612 final της 18.10.2017.

ξενοδοχεία και εταιρείες ενοικίασης αυτοκινήτων. Αυτό θα διευκολύνει τη συναντίληψη των σημερινών προκλήσεων στον τομέα της ασφάλειας και θα ενθαρρύνει τις εταιρικές σχέσεις μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα για τη βελτίωση της προστασίας. Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές έχουν επίσης να διαδραματίσουν θεμελιώδη ρόλο στην προστασία των δημόσιων χώρων και πρέπει να συνδεθούν με συναφείς δραστηριότητες σε επίπεδο ΕΕ. Η Επιτροπή θα ενισχύσει τη συμμετοχή των εν λόγω ενδιαφερόμενων μερών και θα δρομολογήσει διάλογο με τις τοπικές και περιφερειακές αρχές, όπως τους δημάρχους των μεγάλων πόλεων, με σκοπό την αλληλοενημέρωση και την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών για την προστασία των δημόσιων χώρων. Σε συνέχεια της Δήλωσης της Νίκαιας⁴ της 29ης Σεπτεμβρίου 2017, στις αρχές του προσεχούς έτους η Επιτροπή θα διοργανώσει, από κοινού με την Επιτροπή των Περιφερειών, υψηλού επιπέδου συνάντηση με τους δημάρχους που υπέγραψαν τη Δήλωση της Νίκαιας και άλλους ενδιαφερόμενους εκπροσώπους από το τοπικό και περιφερειακό επίπεδο ώστε να συνεχιστεί η ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών σχετικά με την προστασία των δημόσιων χώρων.

Η Επιτροπή θα συνεχίσει επίσης τις εργασίες της για την προστασία και την ανθεκτικότητα των **υποδομών ζωτικής σημασίας**. Η συνολική αξιολόγηση της πολιτικής ασφαλείας της ΕΕ⁵ υπογράμμισε επίσης την ανάγκη να προσαρμοστεί το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Προστασίας των Υποδομών Ζωτικής Σημασίας⁶ στις αναδυόμενες απειλές. Η Επιτροπή έχει ξεκινήσει την αξιολόγηση της οδηγίας⁷ σχετικά με τον προσδιορισμό και τον χαρακτηρισμό των ευρωπαϊκών υποδομών ζωτικής σημασίας. Η αξιολόγηση θα λάβει υπόψη τα διδάγματα που αντλήθηκαν και τις εξελίξεις των τελευταίων ετών, όπως η έγκριση της οδηγίας για την ασφάλεια δικτύων και πληροφοριών⁸. Εν τω μεταξύ, το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Προστασίας των Υποδομών Ζωτικής Σημασίας ενισχύθηκε, με την αντιμετώπιση αναδυόμενων προκλήσεων, όπως οι απειλές από πρόσωπα που κατέχουν εμπιστευτικές πληροφορίες και οι υβριδικές απειλές, και με τη διεύρυνση της εξωτερικής πτυχής του προγράμματος μέσω της συνεργασίας με γειτονικές χώρες στην ανατολική γειτονία και τα Δυτικά Βαλκάνια.

Ο τομέας των μεταφορών αποτελεί εδώ και πολλά χρόνια τόσο τον στόχο τρομοκρατικών ενεργειών, όσο και μέσο για τη διάπραξη επιθέσεων (π.χ. αεροπειρατείες ή επιθέσεις εμβολισμού πλήθους με φορτηγά οχήματα). Στο πλαίσιο αυτό, είναι αναγκαίο να αξιολογείται ο βαθμός στον οποίο οι κανόνες **ασφάλειας στον τομέα των μεταφορών** εγγυώνται την ασφάλεια των δικτύων μεταφορών με συνεχή ροή. Παρόλο που ο τομέας των αεροπορικών μεταφορών είναι πολύ καλύτερα προστατευμένος, οι τρομοκρατικές επιθέσεις

⁴ Η Δήλωση της Νίκαιας εγκρίθηκε σε διάσκεψη των δημάρχων της Ευρωμεσογειακής περιοχής στη Νίκαια στις 29 Σεπτεμβρίου 2017, που διοργανώθηκε με πρωτοβουλία του δημάρχου της πόλης, και με τη συμμετοχή της Επιτροπής, με σκοπό την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των πόλεων και των τοπικών και περιφερειακών φορέων σχετικά με την πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης και την προστασία των δημόσιων χώρων: <http://www.nice.fr/uploads/media/default/0001/15/TERRORISME%20EUROPE%20Déclaration%20-%20der%20version.pdf>.

⁵ Βλ. την ένατη έκθεση προόδου Προς μια αποτελεσματική και πραγματική Ένωση Ασφάλειας (COM(2017) 407 final της 26.7.2017) και το συνημμένο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής (SWD(2017) 278 final).

⁶ Το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Προστασίας των Υποδομών Ζωτικής Σημασίας (EPCIP) καθορίζει το πλαίσιο για τις δραστηριότητες της ΕΕ που αποσκοπούν στη βελτίωση της προστασίας των υποδομών ζωτικής σημασίας στην Ευρώπη – σε όλα τα κράτη μέλη και σε όλους τους σχετικούς τομείς οικονομικής δραστηριότητας. Βασικός πυλώνας της εν λόγω εργασίας είναι η οδηγία του 2008 για τις ευρωπαϊκές υποδομές ζωτικής σημασίας (οδηγία 2008/114/EK της 8.12.2008).

⁷ Οδηγία 2008/114/EK της 8.12.2008.

⁸ Οδηγία 2016/1148 της 6.7.2016.

έχουν καταστεί πιο καιροσκοπικές και βάζουν περισσότερο στο στόχαστρο δημόσιους χώρους. Μεταξύ αυτών, οι **σιδηροδρομικές μεταφορές** αποτελούν στόχο υψηλού κινδύνου δεδομένου ότι οι υποδομές τους είναι εκ φύσεως ανοικτές. Επί του παρόντος δεν υφίσταται νομοθετικό πλαίσιο της ΕΕ για την προστασία των επιβατών των σιδηροδρομικών μεταφορών από την τρομοκρατία και τις σοβαρές μορφές εγκλήματος. Στις 15 Ιουνίου 2017, η Επιτροπή, μαζί με τα κράτη μέλη, δρομολόγησε κοινή αξιολόγηση κινδύνου για τις σιδηροδρομικές μεταφορές ενώ καταρτίζει επίσης άλλα μέτρα για τη βελτίωση της ασφάλειας των επιβατών των σιδηροδρόμων. Η Επιτροπή καταρτίζει επίσης μια εργαλειοθήκη κατευθυντήριων γραμμών βέλτιστων πρακτικών για την ασφάλεια στον τομέα των εμπορικών **οδικών μεταφορών**. Αυτή θα εστιασθεί στη βελτίωση της ασφάλειας των φορτηγών οχημάτων με τον μετριασμό του κινδύνου μη εξουσιοδοτημένων παρεισφρήσεων, συμπεριλαμβανομένων της αυτοκινητοπειρατείας ή της κλοπής οχήματος για χρήση σε τρομοκρατική επίθεση εμβολισμού πλήθους. Η εργαλειοθήκη θα είναι διαθέσιμη πριν από το τέλος του 2017 και θα παρέχει κατευθύνσεις για τις εθνικές οδικές μεταφορές. Η Επιτροπή θα συνεχίσει επίσης τις εργασίες της σχετικά με τη βελτίωση της **ασφάλειας στις θαλάσσιες μεταφορές**, ιδίως με στόχο την ενίσχυση της προστασίας των υποδομών των θαλάσσιων μεταφορών, συμπεριλαμβανομένων των λιμένων και των λιμενικών εγκαταστάσεων, των πλοίων μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων και των πλοίων μεταφοράς επιβατών όπως τα κρουαζιερόπλοια και τα πορθμεία.

2. *Αυξημένη ετοιμότητα έναντι χημικών, βιολογικών, ραδιολογικών και πυρηνικών κινδύνων για την ασφάλεια*

Μολονότι η πιθανότητα επιθέσεων με χρήση χημικών, βιολογικών, ραδιολογικών και πυρηνικών (XBΠΠ) υλικών στην ΕΕ παραμένει χαμηλή, η συνολική απειλή από XBΠΠ εξελίσσεται. Υπάρχουν ενδείξεις ότι ορισμένες εγκληματικές ή τρομοκρατικές ομάδες ή άτομα ενδέχεται να έχουν την πρόθεση να αποκτήσουν XBΠΠ υλικά, καθώς και γνώσεις και την ικανότητα χρήσης τους για τρομοκρατικούς σκοπούς. Οι δυνατότητες XBΠΠ επιθέσεων κατέχουν προεξάρχουσα θέση στην τρομοκρατική προπαγάνδα. Επίσης η συνολική αξιολόγηση της πολιτικής ασφαλείας της ΕΕ⁹ επεσήμανε την ανάγκη να ενισχυθεί η ετοιμότητα έναντι αυτών των απειλών.

Για να εξασφαλιστεί καλύτερη προετοιμασία για την αντιμετώπιση XBΠΠ απειλών κατά τα επόμενα έτη, η Επιτροπή υποβάλλει, μαζί με την παρούσα έκθεση, **Σχέδιο δράσης για την ενίσχυση της ετοιμότητας έναντι χημικών, βιολογικών, ραδιολογικών και πυρηνικών κινδύνων για την ασφάλεια**¹⁰. Αυτό περιλαμβάνει ευρύ φάσμα μέτρων για τη βελτίωση της ανθεκτικότητας, της ετοιμότητας και του συντονισμού σε επίπεδο ΕΕ, για παράδειγμα με τη δημιουργία δικτύου ασφαλείας της ΕΕ στον τομέα XBΠΠ ώστε να συγκεντρωθούν σε ένα σημείο όλοι οι παράγοντες του τομέα. Το δίκτυο θα υποστηρίζεται, μεταξύ άλλων, από κόμβο γνώσης στον τομέα XBΠΠ ο οποίος συγκροτήθηκε στο Ευρωπαϊκό Αντιτρομοκρατικό Κέντρο (ECTC) στην Ευρωπόλ. Είναι επίσης σημαντικό να γίνεται καλύτερη αξιοποίηση των υφιστάμενων πόρων και, ως εκ τούτου, το σχέδιο δράσης προτείνει να ενισχυθεί η ετοιμότητα και ανταπόκριση στον XBΠΠ τομέα μέσω κατάρτισης και ασκήσεων με τη συμμετοχή όλων των διαφορετικών ομάδων άμεσης επέμβασης (επιβολή του νόμου, πολιτική προστασία, υγεία) και – κατά περίπτωση – στρατιωτικών και ιδιωτικών εταιρών. Επίσης, θα

⁹ Βλ. την ένατη έκθεση προόδου Προς μια αποτελεσματική και πραγματική Ένωση Ασφάλειας (COM(2017) 407 final της 26.7.2017) και το συνημμένο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής (SWD(2017) 278 final).

¹⁰ COM(2017) 610 final της 18.10.2017.

υποστηρίζεται από υφιστάμενα μέσα σε επίπεδο ΕΕ, ιδίως τον Μηχανισμό Πολιτικής Προστασίας της Ένωσης (UCPM-ΜΠΠΕ)¹¹ και τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Κατάρτιση στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου (CEPOL). Προκειμένου να παρέχεται καλύτερη στήριξη σε περίπτωση μείζονος ΧΒΡΠ συμβάντος, τα κράτη μέλη θα πρέπει να συνεχίσουν την ενίσχυση της υφιστάμενης Ευρωπαϊκής Ικανότητας Αντιμετώπισης Έκτακτων Αναγκών (EERC-ΕΙΑΕΑ) του ΜΠΠΕ. Σε αυτό το πλαίσιο, τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να συνεχίσουν τη διάθεση νέων ικανοτήτων στην ΕΙΑΕΑ.

Η νομοθεσία της ΕΕ για τις **σοβαρές διασυνοριακές απειλές κατά της υγείας**¹² περιλαμβάνει διατάξεις για την ετοιμότητα, την παρακολούθηση και τον συντονισμό των αντιδράσεων σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης στον τομέα της υγείας σε όλη την ΕΕ. Στο πλαίσιο αυτό, το σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης και αντίδρασης της ΕΕ θα συνδεθεί καλύτερα με άλλα ευρωπαϊκά συστήματα έγκαιρης προειδοποίησης για βιολογικές, χημικές, περιβαλλοντικές και άγνωστες απειλές. Το Πρόγραμμα για την Υγεία χρηματοδοτεί επίσης ασκήσεις σε επίπεδο ΕΕ για την ετοιμότητα και την αντίδραση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, καθώς και κοινές δράσεις για τη στήριξη των κρατών μελών με σκοπό την ενίσχυση των εργαστηρίων, των δυνατοτήτων εμβολιασμού και των βασικών ικανοτήτων τους, βάσει του Διεθνούς Υγειονομικού Κανονισμού.

Όλες οι πρωτοβουλίες θα υποστηρίζονται από ειδικές ερευνητικές δραστηριότητες, χρηματοδότηση και συνεργασία με σχετικούς διεθνείς εταίρους.

III. ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΜΕΣΩΝ ΠΟΥ ΣΤΗΡΙΖΟΥΝ ΤΗΝ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ

1. Χρηματοδότηση της τρομοκρατίας: διασυνοριακή πρόσβαση σε χρηματοοικονομικές πληροφορίες

Οι πληροφορίες σχετικά με τις χρηματοοικονομικές δραστηριότητες υπόπτων για τρομοκρατία μπορούν να παράσχουν στοιχεία καίριας σημασίας στο πλαίσιο αντιτρομοκρατικών ερευνών. Λόγω της αξιοπιστίας και της ακρίβειάς τους, τα χρηματοοικονομικά δεδομένα (συμπεριλαμβανομένων δεδομένων σχετικά με οικονομικές συναλλαγές) μπορούν να συμβάλουν στον εντοπισμό τρομοκρατών, την αποκάλυψη των δεσμών τους με συνενόχους, να προσδιορίσουν τις δραστηριότητες, την υλικοτεχνική υποστήριξη και τις κινήσεις των υπόπτων και να χαρτογραφήσουν τα τρομοκρατικά δίκτυα. Η απόκτηση μιας ταχείας εικόνας των οικονομικών δραστηριοτήτων των υπόπτων και των συνεργών τους μπορεί να παράσχει στις υπηρεσίες επιβολής του νόμου πληροφορίες καίριας σημασίας για την πρόληψη επιθέσεων ή για την αντίδραση μετά από μια επίθεση. Το εντεινόμενο φαινόμενο των βάνουσων επιθέσεων μικρής κλίμακας θέτει νέες προκλήσεις. Οι ενδείξεις για τα σχέδια και τις δράσεις των επιθέσεων ενδέχεται να είναι λιγότερο εμφανείς όταν σχεδιάζονται σε σύντομο χρονικό διάστημα. Οι χρηματοοικονομικές συναλλαγές που συνδέονται με σχέδια μικρής κλίμακας ενδέχεται να μην γεννούν υποψίες, με συνέπεια οι αρμόδιες αρχές να λαμβάνουν γνώση των πληροφοριών αυτών μόνο μετά από μια επίθεση.

Όπως ανακοινώθηκε στο σχέδιο δράσης του 2016 για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας¹³, **η Επιτροπή εξετάζει την ανάγκη λήψης πρόσθετων μέτρων για τη διευκόλυνση της πρόσβασης σε χρηματοοικονομικές πληροφορίες που διαθέτουν άλλες δικαιοδοσίες εντός της**

¹¹ Απόφαση 1313/2013 της 17.12.2013.

¹² Απόφαση 1082/2013/ΕΕ της 22.10.2013.

¹³ COM(2016) 50 final της 2.2.2016.

ΕΕ για αντιτρομοκρατικές έρευνες. Στην τρίτη έκθεση προόδου προς μια αποτελεσματική και πραγματική Ένωση Ασφάλειας, του Δεκεμβρίου 2016¹⁴, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέθεσε την αρχική της ανάλυση και δήλωσε ότι θα συνεχίσει την αξιολόγησή της, λαμβάνοντας ιδίως υπόψη τις ενδεχόμενες επιπτώσεις για τα θεμελιώδη δικαιώματα, και ιδίως για το δικαίωμα προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Έκτοτε, η Επιτροπή έχει προβεί σε διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη και ανέλυσε τους μηχανισμούς με τους οποίους οι αρμόδιες αρχές μπορούν σήμερα να έχουν πρόσβαση σε σχετικές πληροφορίες, ιδίως σε χρηματοοικονομικά δεδομένα τα οποία βρίσκονται αποθηκευμένα σε άλλα κράτη μέλη· τα εμπόδια στη γρήγορη και αποτελεσματική απόκτηση πρόσβασης· και πιθανά μέτρα για την αντιμετώπιση των εμποδίων αυτών.

Παράλληλα με την εν εξελίξει αξιολόγηση, η Επιτροπή συνεχίζει να προωθεί την **ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών** σχετικά με τις τεχνικές έρευνας και με τις αναλύσεις των μεθόδων που χρησιμοποιούν οι τρομοκράτες για την εξεύρεση και τη μεταφορά κεφαλαίων, μεταξύ άλλων μέσω χρηματοδοτικής στήριξης με βάση πρόσκληση υποβολής προτάσεων ύψους 2,5 εκατ. EUR η οποία δρομολογήθηκε σήμερα.

Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή διερευνά επίσης τρόπους για τη **βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των Μονάδων Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών**¹⁵ που έχουν συγκροτηθεί για την πρόληψη, την ανίχνευση και την αποτελεσματική καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Σε έκθεση καταγραφής της κατάστασης που εκδόθηκε τον Δεκέμβριο του 2016 από τις Μονάδες Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών και στο σχετικό έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής για τη βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των Μονάδων Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών¹⁶, επισημαίνεται σειρά από περιορισμούς στις εσωτερικές αρμοδιότητες των Μονάδων Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών και περιγράφεται η πορεία που πρέπει να ακολουθηθεί για την αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών μέσω: i) της εφαρμογής της 4ης οδηγίας κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες¹⁷ και των τροποποιήσεών της¹⁸ που βρίσκονται επί του παρόντος υπό διαπραγμάτευση· ii) άλλων πρωτοβουλιών που υλοποιούνται από την Πλατφόρμα των Μονάδων Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών της ΕΕ με σκοπό την ενίσχυση της επιχειρησιακής συνεργασίας, ιδίως μέσω της παροχής καθοδήγησης, εργασιών τυποποίησης και επιχειρηματικών λύσεων που θα εφαρμοστούν στο δίκτυο FIU.Net· και (iii) κανονιστικών μέτρων για την αντιμετώπιση άλλων ζητημάτων που απορρέουν από το αποκλίσεις στο καθεστώς και τις αρμοδιότητες των διαφόρων Μονάδων Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών, ιδίως με σκοπό τη διευκόλυνση του συντονισμού και της ανταλλαγής πληροφοριών τόσο μεταξύ των Μονάδων

¹⁴ COM(2016) 831 final της 21.12.2016.

¹⁵ Οι Μονάδες Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών δημιουργήθηκαν με την απόφαση 2000/642/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 17.10.2000, και ρυθμίζονται περαιτέρω με την οδηγία 2015/849, της 20.5.2015, σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Πρόκειται για λειτουργικά ανεξάρτητες και αυτόνομες μονάδες που είναι υπεύθυνες, αφενός, για τη λήψη και την ανάλυση αναφορών για ύποπτες συναλλαγές και άλλων πληροφοριών σχετικών με νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, συναφή βασικά αδικήματα ή χρηματοδότηση τρομοκρατίας από σχετικές οντότητες και, αφετέρου, για τη διάδοση των αποτελεσμάτων των αναλύσεών τους και κάθε άλλης πρόσθετης σχετικής πληροφορίας στις αρμόδιες αρχές.

¹⁶ SWD(2017) 275 final της 26.6.2017.

¹⁷ Οδηγία 2015/849/ΕΚ της 20.5.2015.

¹⁸ COM(2016) 450 final της 5.7.2016.

Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών όσο και μεταξύ των Μονάδων Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών και των αρχών επιβολής του νόμου.

Συνεχίζονται επίσης οι εργασίες για τη διευκόλυνση της **πρόσβασης σε χρηματοοικονομικά δεδομένα εντός ενός κράτους μέλους**. Οι προτεινόμενες τροποποιήσεις της 4ης οδηγίας κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες¹⁹, που βρίσκεται επί του παρόντος υπό διαπραγμάτευση από τους συννομοθέτες, αναμένεται να καταλήξουν στη σύσταση κεντρικών μητρώων τραπεζικών λογαριασμών ή στη δημιουργία συστημάτων ανάκτησης δεδομένων σε όλα τα κράτη μέλη, στα οποία θα έχουν πρόσβαση οι Μονάδες Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών και άλλες αρμόδιες αρχές που είναι υπεύθυνες για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Τα μητρώα αυτά, αφού συσταθούν σε όλα τα κράτη μέλη, θα διευκολύνουν την ανίχνευση δεδομένων λογαριασμών. Επί τη βάση αυτή, η Επιτροπή καταρτίζει πρωτοβουλία για τη **διεύρυνση της πρόσβασης των υπηρεσιών επιβολής του νόμου στα εν λόγω μητρώα τραπεζικών λογαριασμών**²⁰ με σκοπό την ενίσχυση της ικανότητας των αρχών επιβολής του νόμου να ανιχνεύουν ταχύτερα την ύπαρξη τραπεζικού λογαριασμού.

Στις διαβουλεύσεις με τους ενδιαφερόμενους φορείς, τέθηκε επίσης το θέμα των **εμποδίων στην απόκτηση δεδομένων χρηματοοικονομικών συναλλαγών τα οποία τηρούνται σε άλλα κράτη μέλη**. Όπου κρίνεται αναγκαίο, οι πληροφορίες σχετικά με τραπεζικούς λογαριασμούς είναι δυνατόν να ανταλλάσσονται μεταξύ κρατών μελών μέσω διαύλων αστυνομικής συνεργασίας εντός οκτώ ωρών²¹. Η πρόσβαση σε δεδομένα χρηματοοικονομικών συναλλαγών που τηρούνται από άλλα κράτη μέλη μπορεί επίσης να διευκολυνθεί μέσω των Μονάδων Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών. Σε περίπτωση που χρειαστεί να χρησιμοποιηθούν οι πληροφορίες αυτές ως αποδεικτικά στοιχεία σε ποινικές διαδικασίες, μπορεί να χρειαστεί να ζητηθούν μέσω αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής. Η ευρωπαϊκή εντολή έρευνας²² προσφέρει νέες δυνατότητες για τη συγκέντρωση δεδομένων χρηματοοικονομικών συναλλαγών πολύ ταχύτερα από ό,τι μέσω της αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής. Μέχρι σήμερα, λίγους μήνες μετά την προθεσμία μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο, μόνο 16 κράτη μέλη έχουν μεταφέρει στο δίκαιό τους την ευρωπαϊκή εντολή έρευνας· τα υπόλοιπα κράτη μέλη καλούνται να το πράξουν χωρίς περαιτέρω καθυστέρηση. Τέλος, οι επικείμενες νομοθετικές προτάσεις για τα ηλεκτρονικά αποδεικτικά στοιχεία που προβλέπεται να υποβληθούν στις αρχές του 2018 θα διευκολύνουν τη διασυνοριακή πρόσβαση στα δεδομένα αυτά.

Οι διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη κατέδειξαν επίσης **εμπόδια που δυσχεραίνουν την ανίχνευση δεδομένων χρηματοοικονομικών συναλλαγών τα οποία τηρούνται σε άλλα κράτη μέλη**. Ως βήμα για να αντιμετωπιστούν τα εμπόδια αυτά, και στο πλαίσιο της αξιολόγησης που διενεργεί επί του παρόντος, η Επιτροπή θα αξιολογήσει την ανάγκη, την τεχνική εφικτότητα και την αναλογικότητα της διασύνδεσης των κεντρικών μητρώων

¹⁹ COM(2016) 450 final της 5.7.2016.

²⁰ <http://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/initiatives/Ares-2017-3971182>.

²¹ Η απόφαση-πλαίσιο 2006/960/ΔΕΥ του Συμβουλίου («σομηδική πρωτοβουλία») προβλέπει τις ακόλουθες προθεσμίες εντός των οποίων οι αρχές επιβολής του νόμου πρέπει να απαντούν σε αιτήματα από το εξωτερικό: οκτώ ώρες σε επείγουσες περιπτώσεις, εφόσον οι πληροφορίες ή τα στοιχεία που ζητήθηκαν τηρούνται σε βάση δεδομένων στην οποία έχουν άμεση πρόσβαση οι αρχές επιβολής του νόμου· και μεγαλύτερες προθεσμίες, εφόσον οι πληροφορίες ή τα στοιχεία που ζητήθηκαν τηρούνται σε βάση δεδομένων που δεν είναι άμεσα προσβάσιμη.

²² Οδηγία 2014/41 της 3.4.2014.

τραπεζικών λογαριασμών, λαμβανομένων υπόψη όλων των υφιστάμενων και σχεδιαζόμενων μέσων ώστε να διευκολυνθεί η πρόσβαση σε δεδομένα χρηματοοικονομικών συναλλαγών που τηρούνται σε άλλα κράτη μέλη.

Για τον σκοπό αυτό, η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να **διαβουλεύεται με όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς** σχετικά με την αναγκαιότητα, την τεχνική εφικτότητα και την αναλογικότητα των ενδεχόμενων νέων μέτρων σε επίπεδο Ένωσης με σκοπό τη διευκόλυνση και την επιτάχυνση της διασυνοριακής πρόσβασης σε δεδομένα χρηματοοικονομικών συναλλαγών, συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών για την εξασφάλιση της εμπιστευτικότητας. Συγκεντρώνοντας τις υπό εξέλιξη αξιολογήσεις σχετικά με τη χρήση των χρηματοοικονομικών πληροφοριών στο πλαίσιο αντιτρομοκρατικών ερευνών, η Επιτροπή θα διοργανώσει τον Νοέμβριο του 2017 συνάντηση υψηλού επιπέδου με τους ενδιαφερόμενους φορείς. Τα κυριότερα σημεία προς συζήτηση θα περιλαμβάνουν:

- τα κύρια εμπόδια για την αποτελεσματική και έγκαιρη πρόσβαση στα δεδομένα χρηματοοικονομικών συναλλαγών τα οποία τηρούνται σε άλλα κράτη μέλη στο πλαίσιο αντιτρομοκρατικών ερευνών·
- η αναγκαιότητα, η τεχνική εφικτότητα και η αναλογικότητα των ενδεχόμενων πρόσθετων μέτρων με σκοπό τη διευκόλυνση και την επιτάχυνση της διασυνοριακής πρόσβασης σε δεδομένα χρηματοοικονομικών συναλλαγών στο πλαίσιο αντιτρομοκρατικών ερευνών με ταχύ, αποτελεσματικό και ασφαλή τρόπο.

Η Επιτροπή θα υποβάλει έκθεση σχετικά με τα αποτελέσματα της συζήτησης αυτής.

2. *Εκρηκτικές ύλες: περαιτέρω περιορισμός της πρόσβασης σε πρόδρομες ουσίες εκρηκτικών υλών*

Ο **κανονισμός για τις πρόδρομες ουσίες εκρηκτικών υλών**²³ περιορίζει την πρόσβαση του ευρέος κοινού σε επτά χημικές ουσίες (αποκαλούμενες «πρόδρομες ουσίες εκρηκτικών υλών υπό περιορισμούς») που απαριθμούνται στο παράρτημα I του κανονισμού). Τον Φεβρουάριο του 2017, η Επιτροπή εξέδωσε έκθεση για την εφαρμογή του κανονισμού από τα κράτη μέλη²⁴. Η εν λόγω έκθεση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η εφαρμογή του κανονισμού συνέβαλε στη μείωση της πρόσβασης σε πρόδρομες ουσίες επικίνδυνων εκρηκτικών υλών οι οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την κατασκευή αυτοσχέδιων εκρηκτικών. Τα κράτη μέλη ανέφεραν επίσης περιπτώσεις στις οποίες η εφαρμογή του κανονισμού είχε ως αποτέλεσμα τον έγκαιρο εντοπισμό τρομοκρατικών σχεδίων²⁵. Για να διασφαλίσει την πλήρη εφαρμογή του κανονισμού, τον Μάιο και τον Σεπτέμβριο του 2016 η Επιτροπή κίνησε διαδικασίες επί παραβάσει κατά ορισμένων κρατών μελών για μη πλήρη εφαρμογή του κανονισμού. Σύμφωνα με στοιχεία του Οκτωβρίου 2017, μόνο δύο διαδικασίες επί παραβάσει εξακολουθούν να εκκρεμούν κατά της Ισπανίας και της Ρουμανίας.

Παρά τις κοινές αυτές προσπάθειες, οι πρόσφατες τρομοκρατικές επιθέσεις και περιστατικά δείχνουν ότι παραμένει υψηλή η **απειλή από αυτοσχέδια εκρηκτικά** στην Ευρώπη. Οι ουσίες αυτές εξακολουθούν να είναι προσβάσιμες και να χρησιμοποιούνται για την

²³ Κανονισμός 98/2013 της 17.12.2013.

²⁴ COM(2017) 103 final της 18.10.2017.

²⁵ Στις 23 Ιουνίου 2017, το βελγικό Υπουργείο Εσωτερικών ανακοίνωσε ότι, εντός ενός έτους, είχε λάβει 30 αναφορές για ύποπτες πωλήσεις. Μεταξύ Φεβρουαρίου και Ιουνίου 2017, η Γαλλία έχει λάβει 11 αναφορές που αφορούσαν, ως επί το πλείστον, υπεροξειδίου του υδρογόνου.

κατασκευή αυτοσχέδιων εκρηκτικών. Η εκρηκτική ουσία που χρησιμοποιήθηκε στις περισσότερες από τις επιθέσεις ήταν το τριυπεροξειδίο της τριακετόνης (TATP), αυτοσχέδιο εκρηκτικό που θεωρείται η εκρηκτική ύλη που προτιμούν περισσότερο οι τρομοκράτες²⁶.

Δεδομένων των υφιστάμενων απειλών από πρόδρομες ουσίες εκρηκτικών υλών, είναι αναγκαίο να ληφθούν άμεσα μέτρα για να εξασφαλιστεί η εφαρμογή του ισχύοντα κανονισμού από όλα τα κράτη μέλη, ώστε να επιτευχθεί το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η Επιτροπή εξέδωσε, από κοινού με την παρούσα έκθεση, **σύσταση**²⁷ με την οποία παρέχει οδηγίες σχετικά με άμεσα μέτρα για την αποφυγή της παράνομης χρήσης πρόδρομων ουσιών εκρηκτικών υλών. Η Επιτροπή ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να εφαρμόσουν πλήρως την σύσταση αυτή, ώστε να περιοριστεί όσο το δυνατόν περισσότερο η πρόσβαση και χρήση πρόδρομων ουσιών εκρηκτικών υλών από τρομοκράτες και να εξασφαλιστεί ότι θα βελτιωθούν τόσο οι έλεγχοι για τη νομιμότητα της χρήσης όσο και η ανάληψη δράσης σε περίπτωση ύποπτων συναλλαγών. Η Επιτροπή είναι πρόθυμη να συνδράμει τα κράτη μέλη στη διαδικασία αυτή.

Επιπλέον, η Επιτροπή επισπεύδει την **αναθεώρηση του κανονισμού για τις πρόδρομες ουσίες εκρηκτικών υλών** με αξιολόγηση την οποία θα ακολουθήσει εκτίμηση επιπτώσεων το πρώτο εξάμηνο του 2018. Η αξιολόγηση θα εξετάσει τη συνάφεια, την αποτελεσματικότητα, την αποδοτικότητα, τη συνοχή και την προστιθέμενη αξία του κανονισμού και θα εντοπίσει προβλήματα και εμπόδια που ενδέχεται να απαιτούν την ανάληψη περαιτέρω δράσης. Η εκτίμηση επιπτώσεων θα εξετάσει διάφορες επιλογές πολιτικής για την αντιμετώπιση των προβλημάτων και των εμποδίων που εντοπίστηκαν.

3. *Κρυπτογράφηση: στήριξη των αρχών επιβολής του νόμου σε ποινικές έρευνες*

Η χρήση της κρυπτογράφησης είναι απαραίτητη προκειμένου να υπάρχει ασφάλεια στον κυβερνοχώρο και να προστατεύονται τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα. Η νομοθεσία της ΕΕ επισημαίνει συγκεκριμένα τον ρόλο της κρυπτογράφησης στην διασφάλιση του κατάλληλου επιπέδου ασφάλειας κατά την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα²⁸. Ταυτόχρονα, στο πλαίσιο ποινικών ερευνών, οι αρχές επιβολής του νόμου και οι δικαστικές αρχές αντιμετωπίζουν ολοένα και περισσότερες προκλήσεις που οφείλονται στη χρήση κρυπτογράφησης από εγκληματίες. Το γεγονός αυτό επηρεάζει την ικανότητα των αρχών επιβολής του νόμου και των δικαστικών αρχών να λαμβάνουν τις πληροφορίες που χρειάζονται ως αποδεικτικά στοιχεία στο πλαίσιο ποινικών ερευνών, καθώς και για τη δίωξη και καταδίκη των εγκληματιών. Η χρήση κρυπτογράφησης από εγκληματίες, και, ως εκ τούτου, ο αντίκτυπός της στις ποινικές έρευνες, αναμένεται ότι θα εξακολουθήσει να αυξάνεται κατά τα επόμενα έτη.

Ανταποκρινόμενη σε πρόσκληση που απηύθυνε το Συμβούλιο Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων τον Δεκέμβριο του 2016, η Επιτροπή **συζήτησε με σχετικούς ενδιαφερόμενους φορείς τον ρόλο της κρυπτογράφησης σε ποινικές έρευνες**, εξετάζοντας τόσο τις τεχνικές όσο και τις νομικές πτυχές. Στη συζήτηση αυτή έλαβαν μέρος εμπειρογνώμονες από την Ευρώπη, την Eurojust, το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο για το Έγκλημα στον Κυβερνοχώρο

²⁶ Έκθεση για την κατάσταση και τις τάσεις της τρομοκρατίας στην ΕΕ το 2017 (TE-SAT): <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/eu-terrorism-situation-and-trend-report-te-sat-2017>.

²⁷ C(2017) 6950 final της 18.10.2017.

²⁸ Άρθρο 32 του κανονισμού 2016/679 της 27.4.2017.

(EJCN), τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Ασφάλεια Δικτύων και Πληροφοριών (ENISA), τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA), καθώς και από υπηρεσίες επιβολής του νόμου, τη βιομηχανία και τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών των κρατών μελών. Εκθέσεις για την επιτελούμενη πρόοδο υποβάλλονταν τακτικά σε επίπεδο ομάδας εργασίας του Συμβουλίου, και στις 18 Σεπτεμβρίου 2017 πραγματοποιήθηκε εργαστήριο με τα κράτη μέλη. Καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας πραγματοποιήθηκαν αρκετές συζητήσεις στρογγυλής τραπέζης με τη βιομηχανία και με οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών.

Μετά από αυτές τις συζητήσεις με τα κράτη μέλη και τα ενδιαφερόμενα μέρη, και λαμβάνοντας υπόψη τις εισηγήσεις τους, η Επιτροπή συμπεραίνει ότι θα πρέπει να εφαρμοστεί το ακόλουθο σύνολο **μέτρων για τη στήριξη των αρχών επιβολής του νόμου και των δικαστικών αρχών** όταν εντοπίζουν σε ποινικές έρευνες τη χρήση κρυπτογράφησης από εγκληματίες. Σε αυτά περιλαμβάνονται α) νομικά μέτρα για τη διευκόλυνση της πρόσβασης σε κρυπτογραφημένα αποδεικτικά στοιχεία, καθώς και β) τεχνικά μέτρα για την ενίσχυση των δυνατοτήτων αποκρυπτογράφησης. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να παρακολουθεί τις εξελίξεις στον τομέα αυτό.

α) νομικό πλαίσιο για τη διασυνοριακή πρόσβαση σε ηλεκτρονικά αποδεικτικά στοιχεία

Οι αρχές επιβολής του νόμου αντιμετωπίζουν συχνά την πρόκληση της πρόσβασης σε αποδεικτικά στοιχεία που βρίσκονται σε άλλη χώρα. Οι τρέχουσες νομοθετικές εξελίξεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο μπορεί να στηρίζουν τις αρχές επιβολής του νόμου και τις δικαστικές αρχές όσον αφορά την ικανότητά τους να αποκτούν πρόσβαση σε αναγκαίες, αλλά πιθανώς κρυπτογραφημένες, πληροφορίες που βρίσκονται σε άλλο κράτος μέλος. Για την αποτελεσματική διερεύνηση και δίωξη εγκλημάτων χρειάζεται το κατάλληλο πλαίσιο. Για τον σκοπό αυτό, η Επιτροπή θα υποβάλει στις αρχές του 2018 προτάσεις για τη διευκόλυνση της **διασυνοριακής πρόσβασης σε ηλεκτρονικά αποδεικτικά στοιχεία**. Παράλληλα, η Επιτροπή θέτει σε εφαρμογή σύνολο πρακτικών μέτρων²⁹ για τη βελτίωση της διασυνοριακής πρόσβασης σε ηλεκτρονικά αποδεικτικά στοιχεία για τους σκοπούς ποινικών ερευνών, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδότησης της κατάρτισης σχετικά με τη διασυνοριακή συνεργασία, της ανάπτυξης ηλεκτρονικής πλατφόρμας ανταλλαγής πληροφοριών εντός της ΕΕ και της τυποποίησης των εντύπων δικαστικής συνεργασίας που χρησιμοποιούνται μεταξύ των κρατών μελών.

β) τεχνικά μέτρα

Ανάλογα με τον τρόπο με τον οποίο η κρυπτογράφηση χρησιμοποιείται από τους εγκληματίες, οι αρχές επιβολής του νόμου και οι δικαστικές αρχές πρέπει να είναι σε θέση να ανακτήσουν κάποιες από τις πληροφορίες αυτές. Ορισμένα κράτη μέλη έχουν συγκροτήσει εθνικές υπηρεσίες που διαθέτουν εμπειρογνώσια σχετικά με την πρόκληση της κρυπτογράφησης στο πλαίσιο ποινικών ερευνών. Ωστόσο, τα περισσότερα κράτη μέλη δεν έχουν πρόσβαση στο κατάλληλο επίπεδο εμπειρογνώσιας και τεχνικών πόρων. Το γεγονός αυτό περιορίζει σε σημαντικό βαθμό την ικανότητα των αρχών επιβολής του νόμου και των δικαστικών αρχών να αποκτούν πρόσβαση σε κωδικοποιημένες πληροφορίες σε ποινικές έρευνες. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει **σειρά μέτρων**

²⁹ Βλ. την όγδοη έκθεση προόδου προς μια αποτελεσματική και πραγματική Ένωση Ασφάλειας (COM(2017) 354 final της 29.6.2017).

για τη στήριξη των αρχών των κρατών μελών, χωρίς να απαγορευθεί, να περιορισθεί ή να αποδυναμωθεί η κρυπτογράφηση.

Πρώτον, η Επιτροπή θα στηρίζει την **Ευρωπόλ** ώστε να αναπτύξει περαιτέρω τη δυνατότητα αποκρυπτογράφησης. Για τον σκοπό αυτό, η Επιτροπή πρότεινε, στο πλαίσιο της κατάρτισης του προϋπολογισμού της ΕΕ για το 2018, συνολικά 86 συμπληρωματικές θέσεις σχετικά με την ασφάλεια για την Ευρωπόλ (19 περισσότερες σε σύγκριση με τον προϋπολογισμό του 2017), ιδίως για την ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Κέντρου της Ευρωπόλ για τα εγκλήματα στον κυβερνοχώρο (EC3). Θα αξιολογηθεί η ανάγκη για πρόσθετους πόρους, και στην επόμενη έκθεση προόδου για την Ένωση Ασφάλειας η Επιτροπή θα αναφέρει τα κεφάλαια που έχουν διατεθεί προς τον σκοπό αυτό. Οι μελλοντικές τεχνολογικές εξελίξεις θα πρέπει να ληφθούν υπόψη με βάση την έρευνα και ανάπτυξη που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζοντας 2020» και άλλων προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ. Δεν θα εξεταστούν μέτρα που θα μπορούσαν να αποδυναμώσουν την κρυπτογράφηση ή θα μπορούσαν να έχουν επιπτώσεις σε ένα μεγάλο, ακόμη και ανυπολόγιστο, αριθμό ατόμων.

Δεύτερον, για τη στήριξη των αρχών επιβολής του νόμου και των δικαστικών αρχών σε εθνικό επίπεδο, θα πρέπει να δημιουργηθεί **δίκτυο σημείων εμπειρογνώσιας**. Χωρίς να αντικαθιστά τις εθνικές πρωτοβουλίες, το δίκτυο θα μπορούσε να συμβάλει στην καλύτερη ανταλλαγή ικανοτήτων και εμπειρογνώσιας σε εθνικό επίπεδο. Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να χρησιμοποιούν κονδύλια από τα εθνικά προγράμματα του Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας της Αστυνομίας (TEA-A) για τη δημιουργία, την επέκταση και την ανάπτυξη εθνικών σημείων εμπειρογνώσιας. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η Επιτροπή θα στηρίζει την Ευρωπόλ για την παροχή των λειτουργιών ενός κόμβου του δικτύου για τη διευκόλυνση της συνεργασίας μεταξύ των εν λόγω εθνικών σημείων εμπειρογνώσιας.

Τρίτον, οι αρχές των κρατών μελών θα πρέπει να έχουν στη διάθεσή τους μια **εργαλειοθήκη εναλλακτικών τεχνικών έρευνας** ώστε να διευκολύνεται η ανάπτυξη και χρήση μέτρων για την απόκτηση πληροφοριών που χρειάζονται και οι οποίες έχουν κρυπτογραφηθεί από εγκληματίες. Το δίκτυο σημείων εμπειρογνώσιας θα πρέπει να συμβάλει στην ανάπτυξη της εργαλειοθήκης αυτής, και το Ευρωπαϊκό Κέντρο της Ευρωπόλ για τα εγκλήματα στον κυβερνοχώρο (EC3) είναι το πλέον κατάλληλο για να δημιουργήσει και να τηρεί ένα αρχείο των εν λόγω τεχνικών και εργαλείων. Δεν θα εξεταστούν μέτρα που θα μπορούσαν να αποδυναμώσουν την κρυπτογράφηση ή θα μπορούσαν να έχουν επιπτώσεις σε ένα μεγάλο, ακόμη και ανυπολόγιστο, αριθμό ατόμων.

Τέταρτον, θα πρέπει να δοθεί προσοχή στη **σημαντική συμβολή που μπορούν να κάνουν οι πάροχοι υπηρεσιών και άλλοι εταίροι του κλάδου** στην εξεύρεση λύσεων με ισχυρή κρυπτογράφηση. Δεδομένης της δέσμευσης της Επιτροπής υπέρ της ισχυρής κρυπτογράφησης, η στενότερη και πιο δομημένη συνεργασία μεταξύ των αρχών, των παρόχων υπηρεσιών και άλλων εταίρων του κλάδου, θα βελτιώνει την κατανόηση των υφιστάμενων και εξελισσόμενων προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι διάφορες πλευρές. Η Επιτροπή θα υποστηρίζει τόσο τον διαρθρωμένο διάλογο με τους παρόχους υπηρεσιών και άλλες επιχειρήσεις υπό την αιγίδα του Φόρουμ της ΕΕ για το Διαδίκτυο, όσο και το δίκτυο των σημείων εμπειρογνώσιας, με τη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών όπου χρειάζεται.

Πέμπτον, **προγράμματα κατάρτισης** για τις αρχές επιβολής του νόμου και τις δικαστικές αρχές αναμένεται να βοηθήσουν τους αρμόδιους υπαλλήλους να είναι καλύτερα προετοιμασμένοι, ώστε να μπορούν να αποκτούν τις πληροφορίες που χρειάζονται και οι

οποίες έχουν κρυπτογραφηθεί από εγκληματίες. Για να στηρίξει την ανάπτυξη προγραμμάτων κατάρτισης, η Επιτροπή προτίθεται να χορηγήσει χρηματοδότηση ύψους 500 000 EUR στο πλαίσιο του ετήσιου προγράμματος εργασίας για το 2018 του Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας της Αστυνομίας. Η εμπειρογνομωσία της Ευρωπαϊκής Ομάδας για την Εκπαίδευση και Κατάρτιση στον τομέα του Κυβερνοεγκλήματος (ECTEG) θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά περίπτωση. Η Επιτροπή θα υποστηρίξει, επίσης, την παροχή κατάρτισης από τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Κατάρτιση στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου (EAA), τα δε κράτη μέλη ενθαρρύνονται να χρησιμοποιούν τα κονδύλια που είναι διαθέσιμα για κατάρτιση στα εθνικά τους προγράμματα στο πλαίσιο του Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας της Αστυνομίας.

Έκτον, υπάρχει ανάγκη για **συνεχή αξιολόγηση των τεχνικών και νομικών πτυχών** του ρόλου της κρυπτογράφησης στο πλαίσιο ποινικών ερευνών δεδομένης της ακατάπαυστης εξέλιξης των τεχνικών κρυπτογράφησης, της αυξημένης χρήσης τους από εγκληματίες και των συνεπειών τους για τις ποινικές έρευνες. Η Επιτροπή θα συνεχίσει το σημαντικό αυτό έργο. Θα στηρίξει επίσης την ανάπτυξη λειτουργίας παρατηρητηρίου σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Κέντρο της Ευρωπόλ για τα εγκλήματα στον κυβερνοχώρο (EC3), το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο για το Έγκλημα στον Κυβερνοχώρο (EJCN) και την Eurojust.

IV. Καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης

1. Ομάδα εμπειρογνομόνων υψηλού επιπέδου για τη ριζοσπαστικοποίηση

Οι πρόσφατες επιθέσεις, κυρίως από μεμονωμένους δράστες, καθώς και η ταχύτητα με την οποία ριζοσπαστικοποιήθηκαν ορισμένοι από τους δράστες, μας υπενθύμισαν ξαφνικά τη σημασία της πρόληψης και της αντιμετώπισης της ριζοσπαστικοποίησης. Η Επιτροπή συγκρότησε **ομάδα εμπειρογνομόνων υψηλού επιπέδου για τη ριζοσπαστικοποίηση** προκειμένου να εντείνει τις προσπάθειες για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης και να βελτιώσει τον συντονισμό και τη συνεργασία μεταξύ όλων των σχετικών φορέων με βάση όσα έχουν επιτευχθεί μέχρι σήμερα³⁰. Η ομάδα είναι επιφορτισμένη με τη διατύπωση συστάσεων για περαιτέρω εργασίες στον τομέα αυτόν, και πρόκειται να ολοκληρώσει μια πρώτη ενδιάμεση έκθεση εντός του έτους. Η Επιτροπή θα υποβάλει έκθεση στο Συμβούλιο Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων τον Δεκέμβριο του 2017 σχετικά με την επιτευχθείσα πρόοδο. Η ομάδα θα εξετάσει επίσης τις συνθήκες-πλαίσιο που χρειάζονται για την ενίσχυση των ικανοτήτων και της τεχνογνωσίας για την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης, συμπεριλαμβανομένης της πιθανής ανάγκης για περαιτέρω δομές συνεργασίας σε επίπεδο ΕΕ. Στο πλαίσιο αυτό, ορισμένα κράτη μέλη έχουν απευθύνει έκκληση για τη συγκρότηση από την ΕΕ Κέντρου για την Πρόληψη της Ριζοσπαστικοποίησης, και η ομάδα θα εξετάσει την ανάγκη και την προστιθέμενη αξία της συγκρότησης μιας τέτοιας δομής.

Μεταξύ των βασικών θεμάτων που θα συζητηθούν από την ομάδα είναι η **ριζοσπαστικοποίηση στις φυλακές**. Επί του παρόντος, δίνεται έμφαση στην εκ μέρους των κρατών μελών εφαρμογή των συμπερασμάτων του Συμβουλίου ΔΕΥ, της 20ής Νοεμβρίου 2015, σχετικά με την ενίσχυση της αντιμετώπισης, από την ποινική δικαιοσύνη, της

³⁰ Βλ. την όγδοη έκθεση προόδου προς μια αποτελεσματική και πραγματική Ένωση Ασφάλειας (COM(2017) 354 final της 29.7.2017).

ριζοσπαστικοποίησης³¹. Στις 27 Φεβρουαρίου 2018, η Επιτροπή θα διοργανώσει διάσκεψη των ενδιαφερομένων μερών σχετικά με την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης από την ποινική δικαιοσύνη με σκοπό την αλληλοενημέρωση για τα αποτελέσματα των εν εξελίξει έργων.

Η Επιτροπή θα λάβει υπόψη τα συμπεράσματα και τις συστάσεις της ομάδας στο πρόγραμμα εργασίας των υφιστάμενων πρωτοβουλιών (ιδίως όσον αφορά τις δραστηριότητες που εντάσσονται στο πλαίσιο του Κέντρου Αριστείας του Δικτύου Ευαισθητοποίησης για τη Ριζοσπαστικοποίηση), καθώς και στη χρήση και την εστίαση των χρηματοδοτικών της μέσων (συμπεριλαμβανομένου του Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας, αλλά και άλλων συναφών ταμείων, όπως το Erasmus+, το πρόγραμμα «Δικαιοσύνη» ή το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο).

2. *Καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης μέσω του διαδικτύου*

Οι τρομοκράτες εξακολουθούν να χρησιμοποιούν το διαδίκτυο για σκοπούς ριζοσπαστικοποίησης, στρατολόγησης, προετοιμασίας και υποκίνησης επιθέσεων, καθώς και για να δοξάζουν τις φρικαλεότητες τους. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο³², η G7³³ και η G20³⁴ ζήτησαν πρόσφατα να ληφθούν περαιτέρω μέτρα για την αντιμετώπιση της παγκόσμιας αυτής πρόκλησης και υπενθύμισαν τις ευθύνες του κλάδου ως προς αυτό.

Τον Ιούλιο του 2017, το Φόρουμ της ΕΕ για το Διαδίκτυο, κατάρτισε **σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση του τρομοκρατικού περιεχομένου στο διαδίκτυο** και κάλεσε τον κλάδο του διαδικτύου να αναλάβει αποφασιστική δράση, να διαθέσει πόρους και να αναπτύξει τα αναγκαία τεχνολογικά εργαλεία, ώστε να εξασφαλίζεται η ταχεία ανίχνευση και απόσυρση του επικίνδυνου υλικού. Το σχέδιο δράσης ζητά να πραγματοποιηθεί άμεση πρόοδος σε ευρύ φάσμα τομέων³⁵ και θεσπίζει μηχανισμό τακτικής υποβολής εκθέσεων για τη μέτρηση και την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων.

Στις 29 Σεπτεμβρίου 2017, η Επιτροπή διοργάνωσε συνεδρίαση ανώτερων υπαλλήλων του Φόρουμ της ΕΕ για το Διαδίκτυο με σκοπό την αποτίμηση της **εφαρμογής του σχεδίου δράσης για την καταπολέμηση του τρομοκρατικού περιεχομένου στο διαδίκτυο**. Όσον αφορά την αυτοματοποιημένη ανίχνευση, όλο και περισσότερες εταιρείες κινούνται προς αυτήν την κατεύθυνση η οποία θα τους επιτρέπει να χρησιμοποιούν τεχνική εμπειρογνωσία για να εντοπίζουν το τρομοκρατικό περιεχόμενο στο σημείο στο οποίο έχει αναρτηθεί. Ορισμένες εταιρείες ανέφεραν ότι το 75 % του περιεχομένου ανιχνεύεται πλέον αυτομάτως, και ότι απευθύνονται σε ανθρώπινους επιθεωρητές προκειμένου να λαμβάνονται οι τελικές αποφάσεις σχετικά με την αφαίρεση περιεχομένου, ενώ σε άλλες εταιρείες το 95 % του περιεχομένου εντοπίζεται πλέον με ιδιόκτητα εργαλεία ανίχνευσης. Παρόλο που αυτό αποτελεί απτή πρόοδο, η Επιτροπή παρότρυνε όλες τις επιχειρήσεις να επιταχύνουν την ανάπτυξη των εργαλείων αυτών ώστε να εξασφαλίζουν ταχύτερη ανίχνευση, μείωση του χρόνου παραμονής του τρομοκρατικού περιεχομένου στο διαδίκτυο και ταχύτερη και

³¹ Συμπεράσματα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών, συνελθόντων στο πλαίσιο του Συμβουλίου, για την ενίσχυση της αντιμετώπισης, από την ποινική δικαιοσύνη, της ριζοσπαστικοποίησης που οδηγεί στην τρομοκρατία και τον βίαιο εξτρεμισμό (14382/15).

³² http://www.consilium.europa.eu/el/meetings/european-council/2017/06/22-23-euco-conclusions_pdf/.

³³ <http://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2017/05/26-statement-fight-against-terrorism/>.

³⁴ <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/07/07-g20-counter-terrorism/>.

³⁵ COM(2017) 407 final της 26.7.2017.

αποτελεσματικότερη απομάκρυνση της τρομοκρατικής προπαγάνδας. Επίσης, η Επιτροπή παρότρυνε τις επιχειρήσεις να επεκτείνουν το εργαλείο για τη βάση δεδομένων ψηφιακών αποτυπωμάτων περιεχομένου (hashes) με το οποίο εξασφαλίζεται ότι το αφαιρούμενο τρομοκρατικό περιεχόμενο δεν αναφορτώνεται κατόπιν σε άλλες πλατφόρμες, έτσι ώστε διακόπτεται η διάδοση τρομοκρατικού περιεχομένου σε πολλαπλές πλατφόρμες. Το εργαλείο αυτό θα πρέπει να επεκταθεί, τόσο ως προς το περιεχόμενο που περιλαμβάνει – πέραν των βίντεο και των εικόνων, που καλύπτονται επί του παρόντος – όσο και ως προς τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις.

Η Επιτροπή εξακολουθεί επίσης να στηρίζει τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών για τη διάδοση θετικών **μηνυμάτων που αποσκοπούν στην ανασκευή της επιχειρηματολογίας των τρομοκρατών** μέσω διαδικτύου. Στις 6 Οκτωβρίου 2017, η Επιτροπή δημοσίευσε πρόσκληση υποβολής προτάσεων για τη χορήγηση χρηματοδότησης ύψους 6 εκατ. EUR σε κοινοπραξίες παραγόντων της κοινωνίας των πολιτών που ασχολούνται με τη διοργάνωση και την υλοποίηση τέτοιων εκστρατειών.

Αργότερα εφέτος, στις 6 Δεκεμβρίου 2017, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα συγκαλέσει το **Φόρουμ της ΕΕ για το Διαδίκτυο σε υπουργικό επίπεδο** με τη συμμετοχή εκπροσώπων υψηλού επιπέδου από τον κλάδο του διαδικτύου με σκοπό την αξιολόγηση της προόδου και την προετοιμασία του εδάφους για μελλοντική δράση.

Τα μέτρα που λαμβάνονται για την αντιμετώπιση του τρομοκρατικού περιεχομένου στο διαδίκτυο στο πλαίσιο του Φόρουμ της ΕΕ για το Διαδίκτυο θα πρέπει να θεωρηθούν στο ευρύτερο πλαίσιο της αντιμετώπισης του παράνομου περιεχομένου στο διαδίκτυο. Τα μέτρα αυτά ενισχύθηκαν με ανακοίνωση που εξέδωσε η Επιτροπή, στις 28 Σεπτεμβρίου 2017, σχετικά με τον καθορισμό των **αρχών και των κατευθυντηρίων γραμμών για τις επιγραμμικές πλατφόρμες** που αποσκοπούν στην ενίσχυση της καταπολέμησης του παράνομου επιγραμμικού περιεχομένου³⁶, σε συνεργασία με τις εθνικές αρχές, τα κράτη μέλη και τα λοιπά ενδιαφερόμενα μέρη. Στόχος της ανακοίνωσης είναι να διευκολύνει και να εντείνει την εφαρμογή ορθών πρακτικών για την πρόληψη, τον εντοπισμό και την αφαίρεση του παράνομου περιεχομένου και την απενεργοποίηση της πρόσβασης σε αυτό, με γνώμονα τη διασφάλιση της αποτελεσματικής αφαίρεσης του παράνομου περιεχομένου, της αύξησης της διαφάνειας και της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Αποσκοπεί επίσης στην παροχή διευκρινίσεων στις σχετικές πλατφόρμες όσον αφορά την ευθύνη τους όταν λαμβάνουν προδραστικά μέτρα για τον εντοπισμό, την αφαίρεση ή την απενεργοποίηση της πρόσβασης σε παράνομο περιεχόμενο. Η Επιτροπή αναμένει από τις επιγραμμικές πλατφόρμες να λάβουν άμεσα μέτρα κατά τους επόμενους μήνες, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο των σχετικών διαλόγων, όπως το Διαδικτυακό Φόρουμ της ΕΕ για την τρομοκρατία και την παράνομη ρητορική μίσους.

Παράλληλα, η Επιτροπή θα παρακολουθεί την πρόοδο που σημειώνεται και θα αξιολογήσει κατά πόσον απαιτούνται πρόσθετα μέτρα προκειμένου να διασφαλιστεί ο ταχύς και προορατικός εντοπισμός και η αφαίρεση του παράνομου επιγραμμικού περιεχομένου, συμπεριλαμβανομένης της ενδεχόμενης λήψης νομοθετικών μέτρων για τη συμπλήρωση του υφιστάμενου κανονιστικού πλαισίου. Το έργο αυτό αναμένεται να ολοκληρωθεί έως τα τέλη Μαΐου 2018.

³⁶ Ανακοίνωση με θέμα την αντιμετώπιση του παράνομου επιγραμμικού περιεχομένου «Προς την ενίσχυση της ευθύνης των επιγραμμικών πλατφορμών» (COM(2017) 555 final της 28.9.2017).

Από νομοθετική άποψη, η πρόταση της Επιτροπής³⁷ για την **αναθεώρηση της οδηγίας για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων (οδηγία YOAM)** που είχε υποβληθεί τον Μάιο του 2016, ενισχύει την καταπολέμηση της ρητορικής μίσους. Επιδιώκει να ευθυγραμμίσει την οδηγία με την απόφαση-πλαίσιο για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας³⁸ και με τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Προβλέπει επίσης την υποχρέωση των κρατών μελών να εξασφαλίζουν ότι οι πλατφόρμες ανταλλαγής βίντεο θέτουν σε εφαρμογή κατάλληλα μέτρα για την προστασία όλων των πολιτών από την υποκίνηση βίας ή μίσους. Τα μέτρα αυτά συνίστανται, για παράδειγμα, σε μηχανισμούς επισήμανσης και υποβολής αναφορών.

V. ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

1. Εξωτερική δράση της ΕΕ για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας

Η εξωτερική δράση της ΕΕ για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας συμβάλλει στον πρωταρχικό στόχο της ενίσχυσης της εσωτερικής ασφάλειας της Ένωσης. Ως εκ τούτου, η στρατηγική και πολιτική συνέχεια μεταξύ της εσωτερικής και της εξωτερικής ασφάλειας της ΕΕ θα πρέπει να ενισχυθεί περαιτέρω ώστε να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα των αντιτρομοκρατικών δράσεων σε όλους τους τομείς.

Η Επιτροπή στηρίζει ένα ευρύ φάσμα εξωτερικών δράσεων που αποσκοπούν στη βελτίωση της ασφάλειας, έχοντας διαθέσει κονδύλια ύψους άνω των 2,3 δισ. EUR για περισσότερα από 600 έργα εν εξελίξει την 1η Ιανουαρίου 2017. Ορισμένες δραστηριότητες είτε εστιάζονται στην ασφάλεια (δηλ. συγκεκριμένες δράσεις σε θέματα όπως η καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, η καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης, τα σύνορα, οι φυλακές) είτε είναι συναφείς με την ασφάλεια (π.χ. προγράμματα για την αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτιών της ανασφάλειας και της δυσaráσκειας βοηθώντας στη βελτίωση της εκπαίδευσης, στην πρόσβαση στους φυσικούς πόρους και την ενέργεια, στη διακυβέρνηση και τον τομέα της ασφάλειας, στη στήριξη της κοινωνίας των πολιτών).

Το Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων της 19ης Ιουνίου 2017 επιβεβαίωσε το στρατηγικό προσανατολισμό σε αυτούς τους τομείς εκδίδοντας σφαιρικά **συμπεράσματα σχετικά με την εξωτερική δράση της ΕΕ για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας**³⁹. Η Ύπατη Εκπρόσωπος και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα συνεργαστούν στον βαθμό που χρειάζεται για την επιτυχή εφαρμογή των εν λόγω συμπερασμάτων. Για να εξασφαλιστεί η έγκαιρη και πλήρης υλοποίηση των συμπερασμάτων και η υποβολή έκθεσης στο Συμβούλιο έως τον Ιούνιο του 2018, έχει τεθεί σε εφαρμογή κοινή διαδικασία συντονισμού μεταξύ της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Θα δοθεί προτεραιότητα στα ακόλουθα:

- **Ενίσχυση του δικτύου εμπειρογνομόνων σε θέματα καταπολέμησης της τρομοκρατίας στις αντιπροσωπείες της ΕΕ:** Οι εμπειρογνώμονες σε θέματα καταπολέμησης της τρομοκρατίας θα πρέπει να εμπλέκονται όλο και περισσότερο στον προγραμματισμό της στήριξης που παρέχει η ΕΕ, καθώς και στον τοπικό συντονισμό της αντιτρομοκρατικής συνεργασίας των επιμέρους κρατών μελών με

³⁷ COM(2016) 287 final της 25.5.2016.

³⁸ Απόφαση-πλαίσιο 2008/913/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 28.11.2008.

³⁹ [http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/06/pdf/Read-the-full-text-of-the-Council-conclusions_pdf\(4\)/](http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/06/pdf/Read-the-full-text-of-the-Council-conclusions_pdf(4)/).

τους εταίρους μας. Για να προωθηθεί ο ενισχυμένος ρόλος των εμπειρογνομόνων, θα ενταθεί η κατάρτισή τους πριν και μετά την ανάληψη των καθηκόντων τους. Η ανάθεση των καθηκόντων τους θα γίνεται με πιο στοχοθετημένο τρόπο μέσω ειδικών επιστολών ανάθεσης καθηκόντων και η σύνδεσή τους με τους οργανισμούς της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων θα καταστεί πιο σταθερή. Για να καλύπτονται όλοι οι τομείς υψηλής προτεραιότητας, το δίκτυο των εμπειρογνομόνων αντιτρομοκρατικής δράσης⁴⁰ θα επεκταθεί στο Κέρασ της Αφρικής, την Κεντρική Ασία και Νοτιοανατολική Ασία.

- **Ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των αποστολών και επιχειρήσεων της Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας της ΕΕ, αφενός, και των οργανισμών της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων, αφετέρου**, σε ό,τι αφορά τη συλλογή, την ανάλυση και την ανταλλαγή πληροφοριών, και περαιτέρω διερεύνηση τρόπων για την ενίσχυση των διασυνδέσεων μεταξύ των στρατιωτικών φορέων και των φορέων επιβολής του νόμου για τους σκοπούς της καταπολέμησης της τρομοκρατίας. Για να βελτιωθεί η ανταλλαγή δεδομένων και πληροφοριών μεταξύ της Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας και της πολιτικής της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων, θα είναι σημαντικό να προωθηθεί η αναθεώρηση των στοιχείων των υφιστάμενων ρυθμιστικών πλαισίων και να εφαρμοστεί πιλοτικά η ενσωμάτωση των Κυψελών Πληροφοριών για Εγκλήματα σε επιλεγμένες αποστολές και επιχειρήσεις της Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας. Θα είναι σημαντικό για την περαιτέρω διευκόλυνση και βελτίωση των δεσμών με τις δραστηριότητες των οργανισμών της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων σε τρίτες χώρες προτεραιότητας συμπεριλαμβανομένης, όπου είναι δυνατόν, της ενίσχυσης της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των διαφόρων παραγόντων εντός και εκτός της ΕΕ.
- **Ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και για την πρόληψη και την αντιμετώπιση του βίαιου εξτρεμισμού** με τις χώρες εταίρους στα Δυτικά Βαλκάνια, τη Μέση Ανατολή, τη Βόρειο Αφρική, την Τουρκία, τις χώρες του Κόλπου, την περιοχή του Σαχέλ και το Κέρασ της Αφρικής· με βασικούς στρατηγικούς εταίρους, όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες, ο Καναδάς και η Αυστραλία· και με βασικούς περιφερειακούς και πολυμερείς εταίρους όπως τα Ηνωμένα Έθνη, το ΝΑΤΟ, το Παγκόσμιο Φόρουμ κατά της Τρομοκρατίας, η Ειδική Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης, η Αφρικανική Ένωση, ο Σύνδεσμος Κρατών της Νοτιοανατολικής Ασίας, το Συμβούλιο Συνεργασίας του Περσικού Κόλπου και ο Σύνδεσμος Αραβικών Κρατών.

2. Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη της τρομοκρατίας

Για να ενισχύσει τη διεθνή συνεργασία για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, η Επιτροπή υποβάλλει, παράλληλα με την παρούσα έκθεση, **προτάσεις⁴¹ αποφάσεων του Συμβουλίου σχετικά με τη σύναψη της σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη της τρομοκρατίας και του συμπληρωματικού της πρωτοκόλλου**. Η σύμβαση⁴², που εκδόθηκε

⁴⁰ Μέχρι σήμερα, η ΕΕ έχει τοποθετήσει εμπειρογνώμονες σε θέματα καταπολέμησης της τρομοκρατίας στις αντιπροσωπείες της στις εξής χώρες: στην Αλγερία, τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη (με περιφερειακή εντολή για τα Δυτικά Βαλκάνια), το Τσαντ (Σαχέλ), το Ιράκ, την Ιορδανία, τον Λίβανο, τη Λιβύη (που σταθμεύουν στην Τύνιδα), το Μαρόκο, τη Νιγηρία, το Πακιστάν, τη Σαουδική Αραβία, την Τυνησία και την Τουρκία.

⁴¹ COM(2017) 606 final της 18.10.2017 και COM(2017) 607 final της 18.10.2017.

⁴² <https://rm.coe.int/168008371c>.

από το Συμβούλιο της Ευρώπης στις 16 Μαΐου 2005, αφορά την ποινικοποίηση των τρομοκρατικών και των συναφών με την τρομοκρατία δραστηριοτήτων, καθώς και τη διεθνή συνεργασία σχετικά με αυτά τα αδικήματα και την προστασία, την αποζημίωση και τη στήριξη των θυμάτων τρομοκρατίας. Η σύμβαση άρχισε να ισχύει την 1η Ιουνίου 2007. Όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ έχουν υπογράψει τη σύμβαση και 23 κράτη μέλη της ΕΕ την έχουν επικυρώσει. Στόχος του πρόσθετου πρωτοκόλλου⁴³, που εκδόθηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης στις 18 Μαΐου 2015, είναι να συμπληρωθεί η σύμβαση με σειρά διατάξεων που στοχεύουν στην εφαρμογή των σχετικών με το ποινικό δίκαιο πτυχών της απόφασης 2178(2014)⁴⁴ του Συμβουλίου Ασφαλείας των ΗΕ με θέμα «Απειλές κατά της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας που προκαλούνται από τρομοκρατικές ενέργειες». Το πρόσθετο πρωτόκολλο ανταποκρίνεται στην εν λόγω απόφαση προωθώντας μια κοινή αντίληψη και αντιμετώπιση όσον αφορά τα αδικήματα που συνδέονται με ξένους τρομοκράτες μαχητές. Το πρόσθετο πρωτόκολλο άρχισε να ισχύει την 1η Ιουλίου 2017.

Η ΕΕ υπέγραψε τη σύμβαση και το πρόσθετο πρωτόκολλό της στις 22 Οκτωβρίου 2015. Δεδομένου ότι η ΕΕ έχει θεσπίσει ευρύ σύνολο νομικών πράξεων για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, ιδίως με την οδηγία για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας⁴⁵, η ΕΕ είναι πλέον έτοιμη να υλοποιήσει τη δέσμευσή της να καταστεί συμβαλλόμενο μέρος στη σύμβαση και το πρόσθετο πρωτόκολλό της.

3. Προς μια αναθεωρημένη συμφωνία με τον Καναδά σχετικά με τις καταστάσεις με τα ονόματα επιβατών

Στη γνωμοδότησή του της 26ης Ιουλίου 2017⁴⁶, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποφάνθηκε ότι η συμφωνία μεταξύ του Καναδά και της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τη διαβίβαση και επεξεργασία δεδομένων από τις καταστάσεις με τα ονόματα των επιβατών (PNR) που υπογράφηκε στις 25 Ιουνίου 2014 δεν μπορεί να συναφθεί υπό τη σημερινή της μορφή δεδομένου ότι πολλές διατάξεις της δεν συνάδουν με τα θεμελιώδη δικαιώματα που αναγνωρίζονται από την ΕΕ, ιδίως με το δικαίωμα προστασίας των δεδομένων και του σεβασμού της ιδιωτικής ζωής. Η Επιτροπή βρίσκεται τώρα σε επαφή με τον Καναδά, μεταξύ άλλων στο περιθώριο της προσεχούς συνόδου των Υπουργών Εσωτερικών των G7 που θα πραγματοποιηθεί στην Ischia στις 19-20 Οκτωβρίου 2017, για την προετοιμασία των προσεχών διαπραγματεύσεων για την αναθεώρηση του κειμένου της συμφωνίας. Προς τον σκοπό αυτό, η Επιτροπή υπέβαλε, από κοινού με την παρούσα έκθεση, **σύσταση**⁴⁷ **προς το Συμβούλιο για την έγκριση της έναρξης διαπραγματεύσεων για μια αναθεωρημένη συμφωνία** λαμβάνοντας υπόψη όλες τις απαιτήσεις που έθεσε το Δικαστήριο στη γνωμοδότησή του. Το Συμβούλιο καλείται να εγκρίνει ταχέως την έναρξη τέτοιων διαπραγματεύσεων. Δεδομένου ότι η χρήση δεδομένων PNR αποτελεί σημαντικό εργαλείο για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και των σοβαρών μορφών διεθνικού εγκλήματος, η Επιτροπή θα λάβει τα απαραίτητα μέτρα για να εξασφαλίσει τη συνέχιση της διαβίβασης δεδομένων PNR προς τον Καναδά με πλήρη σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων σύμφωνα με τη γνωμοδότηση του Δικαστηρίου.

⁴³ <https://rm.coe.int/168047c5ea>.

⁴⁴ http://www.un.org/en/sc/ctc/docs/2015/SCR%202178_2014_EN.pdf.

⁴⁵ Οδηγία 2017/541 της 15.3.2017.

⁴⁶ Γνωμοδότηση 1/15 του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 26.7.2017.

⁴⁷ COM(2017) 605 final της 18.10.2017.

Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή υπογραμμίζει τη διαρκή της υποστήριξη προς τα κράτη μέλη για την εφαρμογή της οδηγίας PNR της ΕΕ⁴⁸. οι υποχρεώσεις των κρατών μελών που απορρέουν από την εν λόγω οδηγία δεν επηρεάζονται από τη γνωμοδότηση του Δικαστηρίου.

4. *Ενίσχυση της συνεργασίας της Ευρώπης με τρίτες χώρες*

Η συνεργασία με τρίτες χώρες είναι απαραίτητη για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του οργανωμένου εγκλήματος, όπως υπογραμμίζεται στα συμπεράσματα του Συμβουλίου Υπουργών Εξωτερικών του Ιουνίου 2017 σχετικά με την εξωτερική δράση της ΕΕ για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας⁴⁹ και τις σχετικές περιφερειακές στρατηγικές της ΕΕ⁵⁰. Πριν τεθεί σε ισχύ ο νέος κανονισμός για την Ευρώπη⁵¹, την 1η Μαΐου 2017, η Ευρώπη είχε συνάψει υπό την προηγούμενη νομική βάση της⁵² συμφωνίες με ορισμένες τρίτες χώρες με σκοπό να διασφαλίσει ένα πλαίσιο συνεργασίας για την ανταλλαγή στρατηγικών και τεχνικών πληροφοριών. Ορισμένες από τις συμφωνίες αυτές προβλέπουν επίσης τη δυνατότητα ανταλλαγής δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα⁵³. Οι συμφωνίες αυτές εξακολουθούν να ισχύουν.

Από την 1η Μαΐου 2017, ο νέος **κανονισμός για την Ευρώπη** καθορίζει τους κανόνες για τις εξωτερικές σχέσεις της Ευρώπης με τρίτες χώρες, ιδίως τις προϋποθέσεις για την ανταλλαγή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα με φορείς της Ένωσης, τρίτες χώρες και διεθνείς οργανισμούς. Σύμφωνα με τη Συνθήκη και τον κανονισμό, η Επιτροπή είναι αρμόδια, εξ ονόματος της Ένωσης, για τη διεξαγωγή διαπραγματεύσεων που αφορούν διεθνείς συμφωνίες με τρίτες χώρες για την ανταλλαγή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα με την Ευρώπη⁵⁴. Στον βαθμό που είναι αναγκαίο για την εκτέλεση των καθηκόντων της, η Ευρώπη δύναται να συνάπτει και να διατηρεί σχέσεις συνεργασίας με εξωτερικούς εταίρους μέσω εργασιακών και διοικητικών ρυθμίσεων οι οποίες δεν επιτρέπουν την ανταλλαγή των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Λαμβανομένων υπόψη των επιχειρησιακών αναγκών της Ένωσης όσον αφορά τη συνεργασία στον τομέα της ασφάλειας με τρίτες χώρες, και σύμφωνα με τον κανονισμό για την Ευρώπη, **η Επιτροπή θα υποβάλει συστάσεις στο Συμβούλιο πριν από το τέλος του έτους** για να εγκρίνει την έναρξη διαπραγματεύσεων για τη σύναψη συμφωνιών μεταξύ της ΕΕ και της Αλγερίας, της Αιγύπτου, του Ισραήλ, της Ιορδανίας, του Λιβάνου, του Μαρόκου, της Τυνησίας και της Τουρκίας, ώστε να θεσπιστεί η νομική βάση για τη διαβίβαση δεδομένων

⁴⁸ Οδηγία 2016/681 της 27.4.2016.

⁴⁹ [http://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2017/06/pdf/Read-the-full-text-of-the-Council-conclusions_pdf\(4\)/](http://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2017/06/pdf/Read-the-full-text-of-the-Council-conclusions_pdf(4)/).

⁵⁰ Περιλαμβάνει την αναθεωρημένη Ευρωπαϊκή Πολιτική Γειτονίας (JOIN(2015) 50 final της 18.11.2015).

⁵¹ Κανονισμός 2016/794 της 11.5.2016.

⁵² Απόφαση 2009/371/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 6.4.2009.

⁵³ Η Ευρώπη έχει συνάψει συμφωνίες που επιτρέπουν την ανταλλαγή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα με τις εξής τρίτες χώρες: Αλβανία, Αυστραλία, Βοσνία και Ερζεγοβίνη, Καναδάς, Κολομβία, πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, Γεωργία, Ισλανδία, Λιχτενστάιν, Μολδαβία, Μονακό, Μαυροβούνιο, Νορβηγία, Σερβία, Ελβετία, Ουκρανία και Ηνωμένες Πολιτείες. Το διοικητικό συμβούλιο της Ευρώπης ενέκρινε την έναρξη διαπραγματεύσεων για τη σύναψη συμφωνίας μεταξύ της Ευρώπης και του Ισραήλ αλλά οι διαπραγματεύσεις αυτές δεν είχαν ολοκληρωθεί όταν τέθηκε σε εφαρμογή ο νέος κανονισμός για την Ευρώπη.

⁵⁴ Ο κανονισμός αυτός προβλέπει επίσης τη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μεταξύ της Ευρώπης και τρίτης χώρας επί τη βάσει απόφασης με την οποία η Επιτροπή διαπιστώνει ότι η εν λόγω χώρα διασφαλίζει επαρκές επίπεδο προστασίας των δεδομένων («απόφαση περί επάρκειας»).

προσωπικού χαρακτήρα μεταξύ της Ευρωπόλ και των εν λόγω τρίτων χωρών⁵⁵. Οι εν λόγω συμφωνίες θα ενισχύσουν περαιτέρω τις ικανότητες της Ευρωπόλ στη συνεργασία με τις εν λόγω τρίτες χώρες με σκοπό την πρόληψη και την καταπολέμηση αξιόποινων πράξεων που εμπίπτουν στο πεδίο αρμοδιοτήτων της Ευρωπόλ.

VI. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Στην παρούσα έκθεση παρουσιάζεται μια δέσμη αντιτρομοκρατικών μέτρων που θα στηρίξει περαιτέρω τις προσπάθειες που καταβάλλουν τα κράτη μέλη για να αντιμετωπίσουν τις τρέχουσες απειλές κατά της ασφάλειας. Η Επιτροπή παροτρύνει τα κράτη μέλη και το Συμβούλιο να εφαρμόσουν τα μέτρα αυτά κατά προτεραιότητα. Η Επιτροπή θα ενημερώνει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με την επιτελούμενη πρόοδο.

Η επόμενη έκθεση προόδου για την Ένωση Ασφάλειας θα υποβληθεί τον Δεκέμβριο του 2017 και θα εστιάζει στη διαλειτουργικότητα των συστημάτων πληροφοριών της ΕΕ για την ασφάλεια και τη διαχείριση των συνόρων και της μετανάστευσης. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι είναι σημαντικό να επιτευχθεί πρόοδος όσον αφορά τις νομοθετικές προτεραιότητες για τα εν λόγω συστήματα πληροφοριών.

⁵⁵ Πέραν των εν λόγω τρίτων χωρών, η Επιτροπή υπενθυμίζει το στρατηγικό πλαίσιο για τη λήψη «αποφάσεων περί επάρκειας» καθώς και λοιπά εργαλεία για τη διαβίβαση δεδομένων και μέσα διεθνούς προστασίας των δεδομένων, όπως διατυπώνεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την ανταλλαγή και προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε έναν παγκοσμιοποιημένο κόσμο (COM(2017) 7 final της 10.1.2017), στην οποία η Επιτροπή ενθαρρύνει την προσχώρηση τρίτων χωρών στη Σύμβαση 108 του Συμβουλίου της Ευρώπης και στο πρόσθετο πρωτόκολλό της.